

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 50085-05-25

לפני: כבוד הנשיא יצחק עמית
 כבוד השופטת יעל וילנר
 כבוד השופטת רות רונן

העותרות: 1. התאחדות הקבלנים בוני הארץ
 2. הקרן לעידוד ופיתוח ענף הבניה

נגד

המשיבים: 1. ראש הממשלה
 2. ממשלת ישראל
 3. שר הבינוי והשיכון
 4. שר המשפטים
 5. שר האוצר
 6. ממונה על חוק המכר ומנהל האגף להגנה על רוכשי דירות במשרד הבינוי והשיכון

עתירה למתן צו על תנאי

תאריך ישיבה:

כ"ח בתמוז התשפ"ה (24 יולי 2025)

בשם העותרות: עו"ד איה רייך מינא; עו"ד אלדד כורש; עו"ד דין כפרי

בשם המשיבים: עו"ד מוריה פרידמן; עו"ד נועה רוזנברג רכטר

פסק-דיןהנשיא י' עמית:

1. עניינה של העתירה בבקשת העותרות, אשר מייצגות קבלנים ופועלות לקידום ענפי הבנייה והתשתיות בארץ, כי נורה למשיבים לפעול בדרכים מגוונות לפיצוי קבלנים בגין נזקים שנגרמו להם בעקבות המשבר בענף הבנייה, שנגרם עקב האיסור על כניסת פועלים פלסטינים בשל מלחמת "חרבות ברזל". עוד מבוקש כי נורה למשיבים להכיר במלחמת "חרבות ברזל" כאירוע מסכל לצורך סעיף 5א(ג)(2) לחוק המכר (דירות), התשל"ג-1973, שעניינו בפיצוי בגין איחור במסירת הדירה לרוכש.

העותרות טוענות כי הסגר, שהוטל על יהודה, שומרון ורצועת עזה בעקבות המלחמה, גורם ל"השפעות הרות גורל (לא פחות) על ענף הבנייה והתשתיות בישראל", בין השאר בעקבות מחסור דרמטי בעובדים. נוכח תפקידם של המשיבים

כגורמים אשר מסדירים את ענפי הבנייה והתשתיות, טוענות העותרות כי חלה עליהם חובה להפעיל את סמכויותיהם ליזום ולקדם "פתרון רוחבי וכולל", שיביא לוודאות וליציבות, יצמצם הליכים משפטיים ועוד. כך, למשל, טוענות העותרות כי "יכולים המשיבים להקים ועדה או צוות בין משרדי לבחינת המשבר והשלכותיו, לפרסם מתווה עמדה או חוזר מנכ"ל או לקדם הצעת חוק ממשלתית או הוראת שעה". עוד טוענות העותרות כי התנהלות המשיבים פוגעת בזכות הקניין וחופש העיסוק של הקבלנים והיזמים, וחורגת באופן קיצוני ממתחם הסבירות.

2. המשיבים, מצדם, סבורים כי דין העתירה להידחות – הן בשל היותה כוללנית, הן משום שבית המשפט אינו מחייב קידום חקיקה או עיצוב מדיניות והן בשל קיומם של סעדים חלופיים. עוד נטען על ידי המשיבים כי ננקטו וננקטים צעדים על מנת להקל על המשבר בענף הבנייה, כמו הגדלת המכסות לעובדים זרים; עידוד התעסוקה וההכשרה של עובדים ישראלים בתחום הבנייה; מתווה פיצויים בגין נזק שנגרם בעיכוב בביצוע עבודות בנייה; והקלות מסוימות לקבלני תשתית בפרויקטים של משרד הבינוי והשיכון.

3. עיינו בחומרים שהגישו הצדדים ושמענו טיעוניהם בדיון שהתנהל לפנינו, והגענו לידי מסקנה כי דין העתירה להידחות בגין מספר טעמים.

העתירה היא כוללנית במובן זה שאינה תוקפת החלטה מינהלית מסוימת, ובגדרה התבקשו סעדים שונים ומגוונים, שעניינם בהפעלת סמכויות רחבות בכל הקשור לגיבוש מדיניות כלכלית וליישומה (ראו, לדוגמה, בג"ץ 2768/15 עמותת הרצליה למען תושביה נ' עיריית חיפה (1.11.2015); בג"ץ 3008/20 עמותת הרצליה למען תושביה נ' המוסד לביטוח לאומי, פסקה 2 (21.6.2020); בג"ץ 1755/21 עמותת אנשי האמת נ' ראש ממשלת ישראל (15.3.2021)).

לכך יש להוסיף כי לנוכח עקרון הפרדת הרשויות, אין דרכו של בית משפט זה להורות לכנסת לחוקק דבר חקיקה או להורות לרשות המבצעת ליזום תיקון חקיקה ראשית (ראו, לדוגמה, בג"ץ 1527/21 רונן נ' כנסת ישראל (30.6.2021); בג"ץ 2845/20 מפלגת "זה מקומי" – המפלגה המקומית הישראלית נ' משרד האוצר (27.5.2021); בג"ץ 8379/20 התאחדות התעשיינים בישראל נ' מדינת ישראל (25.4.2021); בג"ץ 6448/20 חברוני נ' המוסד לביטוח לאומי (1.10.2020)). בנוסף, וכפי שנקבע לא אחת בפסיקה: "נקודת המוצא היא, שבתחומי משק וכלכלה הסמכות לקביעת מדיניות כוללת מצויה בעיקר בידי הרשות המבצעת והמחוקקת [...] בסוגיות

אלה בית המשפט אינו מחליף את שיקול דעתה של הרשות המוסמכת בשיקול דעתו שלו, ונכונותו להתערב מצטמצמת במיוחד כאשר מדובר בהחלטה שעניינה עיצוב מדיניות כלכלית וקביעת סדרי עדיפויות כלכליות וחברתיות" (בג"ץ 2382/20 לשכת יועצי המס בישראל נ' ראש הממשלה, פסקה 8 והאסמכתאות שם (28.7.2020)).

כמו כן, העתירה נעדרת נתונים קונקרטיים-עובדתיים, באופן שאינו מאפשר לברר את טענות העותרות לגופן (ראו, לדוגמה, בג"ץ 7026/22 משה נ' הכנסת, פסקה 2 (21.11.2022); בג"ץ 263/24 שליחויות הבירה נ' משרד החוץ (1.2.2024)).

ולבסוף, הסעד שהתבקש בנוגע לאיחור במסירת דירות לרוכשים עלומים, ראוי שיתברר תחילה בערכאות השונות על רקע מקרים קונקרטיים, במיוחד בהינתן שרוכשי הדירות אינם צד לעתירה.

4. אין לכחד כי מלחמת "חרבות ברזל" הסבה פגיעה עמוקה וממושכת עבור רבים בחברה הישראלית. המשבר בענף הבנייה הוא מן המפורסמות וניתן להבין את המצוקה הנטענת על ידי העותרות, אך אין זה תפקידו של בית משפט זה להורות למדינה כיצד לגבש מדיניות בנושא וכיצד לממשה.

אשר על כן, העתירה נדחית. בנסיבות העניין לא ייעשה צו להוצאות.

ניתן היום, ב' באב התשפ"ה (27.7.2025).

רות רונן
שופטת

יעל וילנר
שופטת

יצחק עמית
נשיא